

Силабус
обов'язкового компоненту освітньої програми ОК 20
циклу дисциплін професійної підготовки

Основи психодіагностики

Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Галузь знань:	С «Соціальні науки, журналістика та інформація»
Спеціальність:	С 4 Психологія
Освітньо-професійна програма:	Психологія (Практична психологія)
Сторінка курсу в Moodle:	
Рік навчання:	2
Семестр:	4 (весняний)
Обсяг освітнього компоненту	5 кредитів (150 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	Українська
Керівник курсу:	Ільїна Юлія Юріївна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та педагогіки професійної підготовки
Контактний телефон:	
E-mail:	

Короткий зміст освітнього компоненту:

Навчальний курс «Основи психодіагностики» спрямований на формування у здобувачів системних теоретичних знань та практичних умінь у галузі психологічного діагностування, оволодіння сучасним валідним та надійним психодіагностичним інструментарієм, розвиток здатності самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження, аналізувати та інтерпретувати отримані результати з дотриманням етичних принципів професійної діяльності психолога. Головним результатом опанування дисципліни є формування у здобувачів психологічної культури професійного мислення, необхідної для організації та проведення експериментальних і прикладних досліджень у психології.

Мета курсу полягає у підготовці конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно застосовувати психодіагностичні методики для розв'язання складних спеціалізованих задач та практичних проблем у сфері психології; формуванні компетентностей щодо використання стандартизованих психодіагностичних методик, технологій психологічної допомоги та надання експертної оцінки психологічним явищам і процесам в умовах професійної діяльності практичного психолога.

Предметом навчальної дисципліни є теоретичні, методологічні та практичні засади психодіагностики як науки і практичної діяльності, спрямованої на вимірювання та оцінювання індивідуально-психологічних особливостей людини.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- опанування категоріально-понятійного апарату психодіагностики;
- засвоєння класифікацій та вимог до психодіагностичних методик;

- формування навичок використання валідного та надійного інструментарію;
- розвиток здатності до інтерпретації отриманих даних.

Передумови для вивчення освітнього компоненту: «Загальна психологія», «Вступ до фаху», «Основи нейропсихології», «Комп'ютерні інформаційні системи та технології», «Вікова психологія».

Компетентності, яких набуває здобувач:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 4. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- СК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати психологічну інформацію.
- СК 5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- СК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати.
- СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- СК 12. Здатність надавати експертну оцінку психологічним подіям і процесам.

Програмні результати навчання:

- ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
- ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
- ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
- ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.
- ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).
- ПРН 15. Відповідально ставитись до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватись етичних принципів професійної діяльності психолога.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, ПЗ, СЗ, СР)	Кількість годин	
		денна	заочна
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПСИХОДІАГНОСТИКИ			
1	ЛК Психодіагностика як наука: історія, предмет, завдання, зв'язок з іншими дисциплінами. Етапи розвитку.	2	
	ПЗ Понятійний апарат психодіагностики. Етичні принципи.	2	1
	СР Опрацювання літератури про виникнення тестів (Ф. Гальтон, Дж. Кеттелл, А. Біне). Підготовка до дискусії.	3	13
2	ЛК Загальна теорія тестової психодіагностики	2	
	ПЗ Психодіагностичний процес	2	1
	СР Психодіагностика в галузях соціальної практики	3	12
3	ЛК Психометричні основи психодіагностики: стандартизація, надійність, валідність, репрезентативність.	2	
	ПЗ Розрахунок основних статистичних показників (середнє, стандартне відхилення, кореляція). Аналіз прикладів.	2	
	СР Психометричні параметри психодіагностики. Розрахункові задачі	2	12
4	ЛК Класифікація психодіагностичних методик: об'єктивні, суб'єктивні, проєктивні.	4	
	ПЗ Порівняльний аналіз опитувальників, тестів, проєктивних технік.	2	
	СР Аналітичні завдання «Порівняльна характеристика методів психодіагностики».	4	12
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОДІАГНОСТИКА В ПСИХОЛОГІЧНІЙ ПРАКТИЦІ			
5	ЛК Практична психодіагностика особистості	2	
	ПЗ Практична психодіагностика особистості	2	
	СР Підготовка звіту за результатами	2	
6	ЛК Типологічні опитувальники особистості	2	
	ПЗ Ознайомлення зі стимульним матеріалом.	2	
	СР Підготовка звіту за результатами	2	12
7	ЛК Тести інтелекту, креативність	2	
	ПЗ Особистісні опитувальники.	2	
	СР Підготовка звіту за результатами	2	12
8	ЛК Тести інтелекту, креативність	2	
	ПЗ Ознайомлення зі стимульним матеріалом	2	
	СР Комп'ютеризація психологічного дослідження	4	12
9	СЗ Модульний контроль	2	
	СР Підготовка до модульного контролю.	6	
10	ЛК Психодіагностика когнітивної сфери	2	
	ПЗ Діагностика уваги та пам'яті	2	
	СР Підготовка звіту за результатами	4	
11	ЛК Психодіагностика когнітивної сфери	2	
	ПЗ Психодіагностика мислення та мовлення.	2	
	СР Підготовка звіту за результатами	6	12
12	ЛК Діагностика психічних станів	4	
	ПЗ Ознайомлення зі стимульним матеріалом	2	
	СР Підготовка звіту за результатами	4	12
13	ЛК Психодіагностика міжособистісних взаємин	2	
	ПЗ Ознайомлення зі стимульним матеріалом	2	

	СР Підготовка звіту за результатами	2	12
14	ЛК Професійна психодіагностика	2	
	ПЗ Ознайомлення зі стимульним матеріалом	2	
	СР Проблема психологічної безпеки психолога	2	12
15	ЛК Проективні методи в психодіагностиці особистості	2	
	ПЗ Ознайомлення зі стимульним матеріалом	4	
	СР Підготовка звіту за результатами	2	13
16	ПЗ Модульний контроль 2	2	
	СР Підготовка до модульного контролю	8	
Разом	ЛК	32	
	СЗ	32	2
	СР	56	146
	Екзамен	30	2
УСЬОГО за дисципліною		150	150

Методи навчання:

МН1– комунікативний метод (здійснення інтерактивної діяльності, навчальна дискусія, пояснення);

МН2 – практичний метод (виконання практичних завдань);

МН3 – аудіо-візуальний метод (зорова невербальна наочність, сприйняття мови на слух: ілюстрації, аудіо, відео).

МН4 – метод спостереження (цілеспрямоване сприйняття мовних та мовленнєвих явищ, їх імітація та практична реалізація);

МН5 – самостійна робота як метод навчання (самостійне опрацювання теоретичного матеріалу з метою його практичного використання, самостійна робота з літературою, електронними ресурсами, базами даних методик, підготовка звітів, протоколів, психологічних висновків, презентація результатів дослідження).

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1. Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за бальною шкалою оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються повнотою відповіді, якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи, протоколів обстежень, звітної документації

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

- «відмінно»: здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтується в темі та аргументовано висловлює свої думки, демонструє вміння аналізувати кейси, проводити діагностування;

- «добре»: здобувач правильно викладає матеріал, частково демонструє здатність робити висновки та узагальнення, але при відповіді припускається певних неточностей і помилок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, виявив вміння володіти матеріалом на рівні, вищому за початковий, непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни) або володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворив лише окремі факти, елементи, об'єкти, не знає визначень, виявив здатність висловлювати думку на елементарному рівні, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K_{\text{поточне}} = \frac{k_1 + \dots + k_n}{n}$$

де $K_{\text{поточ}}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

K_1, K_2, K_n – оцінка успішності n-го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	1,78-2,99	35-59
						Повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	0 - 1,77	0 - 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	Повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- виконання самостійної роботи та оформлення звітів;
- модульного контролю.

1. Здобувач вищої освіти отримує допуск до іспиту на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100- бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

2. Умовою отримання допуску до іспиту є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- складання модулів;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів);
- виконання індивідуальної самостійної роботи.

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, виконання тестових завдань.

Підсумковий контроль – екзамен.

Модульний контроль.

Модульний контроль є складовою поточного контролю і проводиться у формі усного опитування під час останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля (або тестування).

При відповідях здобувачі вищої освіти повинні відобразити володіння навчальним матеріалом, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, проявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Таблиця 2 – Шкала оцінювання знань за результатами підсумкового контролю з навчально дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80-89			B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60-66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато

				передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
0-34	Неприйнятно		X	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище на заняттях є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає **обов'язкове** відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, **мають бути виконані у встановлений термін**;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує (**відпрацьовує**) виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- при проведенні занять в онлайн режимі, **присутність здобувача враховується у разі відкритого вікна**;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні **дотримуватись правил академічної доброчесності**, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ», «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.df), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;

- списування під час контрольних робіт, виконання тестів та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).
- мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування або за умови дозволу викладача.

Базова література

1. Весельська А. Л., Кострікіна Г. В., Котлова Л. О., Хворова Г. М. Основи психодіагностики : методичні рекомендації до навчальної дисципліни. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 31 с.
2. Коломієць Л., Шульга Г. Психологічна діагностика мотивації та комунікації особистості: навч.-метод. посібн. Вінницький держ. пед. університет ім. М. Коцюбинського, Вінниця. 2018. 186 с.
3. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посібн. К.: Ельга: Ніка-Центр, 2010. 400 с.
4. Кушнір Ю.В. Психодіагностика. Навчальний посібник. КиЦ, Донецьк. 2019. 346 с.
5. Луценко О.Л. Практичні роботи з психодіагностики. ХНУ ім. Каразіна, Харків. 2019. 112 с.
6. Мельничук О. Б. Психологічна діагностика : навч. посіб. для студ. подв. спец. із спец. "Практич. психологія" . К. : Каравела, 2013. 315 с.
7. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики: навч. посіб.-3-є видання. Видавничий Дім «Слово», Київ. 2018. 464с.
8. Морозов О.М. Психологія особистості : оперативна аудіовізуальна діагностика : навч. посібник. Вид. Паливода А.В., К., 2018. 328 с.
9. Самошкіна Л. М. Психодіагностика: Навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом /Під ред.чл.-кор. АПН України, професора Е. Л. Носенко. Вид-во Університетська освіта, К., 2019. 442 с.
10. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. Главник, К., 2020. 144 с.
11. Цільмак О.М. Психодіагностика та психокорекція міжособистісних та внутрішньоособистісних конфліктів: підручник / за заг .ред. С.Д. Максименка, В.Є. Луньова. Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАП України. Monreal: Accent Graphics Communications. К., 2019. С. 205-219.
12. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник. НТУ «ХП», Харків. 2018. 246 с.
13. Чумак О. О., Товстуха О. М. Психодіагностика : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти за ОПП 053 «Психологія». Полтава : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2024. 121 с.
14. Kellerman H., Burry A. Handbook of Psychodiagnostic Testing. Analysis of Personality in the Psychological Report. Fourth Edition. New York : Springer, 2019. 199 p.

Додаткова література

1. Белей М.Д., Тодорів Л.Д. Основи діагностичної психології. Тіповіт. Івано-Франківськ, 2018. 296 с.
2. Каліщук С. М. Психодіагностика з основами математичної статистики : навчально-методичний комплекс дисципліни. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2022. 140 с.
3. Максименко Ю.Б. Комп'ютерна діагностика у психології: принципи і методи розробки та використання. *Психологія і суспільство*. 2020. №4. С. 56–72.

4. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. «Слово», К., 2019. С. 23-35.
5. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики. Університетська книга, Суми. 2018. 442 с.
6. Ткачук І. І., Пророк Н. В., Лунченко Н. В. та ін. Застосування діагностичних мінімумів у роботі працівників психологічної служби : практичний посібник. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 148 с.

Розробник:

Доцент кафедри
Філософії та

ППП

Юлія ІЛЬІНА

Зав. каф. Філософії та ППП

Володимир БОНДАРЕНКО